

Van: W.R. van Leeuwen
Telefoon: 06-37229892
E-mail: wr.vanleeuwen@rotterdam.nl

Ons kenmerk: M2308-1509 - 23bo006857
Bijlage(n): 2

Onderwerp: Onderzoeken Energietoeslag en
Intensieve Gezinsaanpak

Datum: 25 augustus 2023

Aan de commissie(s)
Werk en Inkomen, Onderwijs,
Samenleven, Schuldhulpverlening en
Armoedebestrijding, NPRZ

Beste commissieleden,

Onlangs heeft de afdeling Onderzoek & Business Intelligence (hierna: OBI) twee onderzoeken uitgevoerd waar ik u over wil informeren: een onderzoek naar de energietoeslag en een onderzoek naar de intensieve gezinsaanpak. Door middel van deze brief ontvangt u ter kennisname beide onderzoeksrapporten. Ook licht ik de belangrijkste conclusies uit beide onderzoeken kort toe.

Onderzoek energietoeslag

Toelichting

Ter evaluatie van de energietoeslag 2022 heeft OBI onderzoek gedaan naar de doelgroep en ontvangers van de energietoeslag. Het onderzoek had drie onderzoeksvragen:

- Wat zijn de kenmerken van de doelgroep van de energietoeslag, en meer specifiek: wat zijn de kenmerken van de huishoudens met een inkomen tussen de 120 en 140% van het wettelijk sociaal minimum (hierna: WSM)?
- Wat is het gebruik van de energietoeslag onder de doelgroep, en welke groepen maken meer of minder gebruik van de toeslag?
- Hoe wordt de energietoeslag door de ontvangers ingezet, en wat is het effect op hun financiële situatie?

De eerste vraag is beantwoord aan de hand van CBS-gegevens. Bij de tweede vraag is de registratie van de ontvangers van de energietoeslag vergeleken met de doelgroep van de regeling volgens de CBS-data. Voor de derde onderzoeksvraag heeft OBI twee keer een enquête afgenomen onder Rotterdammers die de energietoeslag 2022 hebben ontvangen: in augustus/september 2022 en in maart/april 2023. Deze enquête is door 3.600 respondenten beantwoord. De resultaten van de enquête zijn verdiept door middel van interviews met 15 respondenten. Daarnaast zijn ongeveer 400 respondenten die in de enquête aangaven een hulpvraag te hebben aan de gemeente, teruggebeld om de hulpvraag in kaart te brengen. Van hen zijn 224 respondenten verwezen naar ons hulpaanbod.

Uitkomsten

Kenmerken doelgroep

In het onderzoek naar de doelgroep van de energietoeslag (100-140% WSM) zijn er enkele in het oog springende conclusies. Zo zijn vrouwen oververtegenwoordigd in deze groep, en zijn er relatief veel 65-plussers met een inkomen tot 140% WSM. Daarnaast zijn er ook enkele verschillen te benoemen tussen de groepen 100-120% WSM en 120-140% WSM. In vergelijking met de groep 100-120% WSM, bevinden zich in de groep 120-140% WSM relatief meer alleenstaande 65-plussers, Rotterdammers zonder migratieachtergrond, werkenden en zelfstandigen en huishoudens met een uitkering anders dan bijstand. De groep met een inkomen tussen de 120-140% is daarnaast gemiddeld beter opgeleid dan de groep met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.

Gebruik van de energietoeslag¹

Uit het rapport volgt dat de energietoeslag aan ruim 82.300 huishoudens is uitgekeerd. Volgens het CBS behoorden op 1 januari 2021 81.500 huishoudens in Rotterdam tot de doelgroep van de energietoeslag. Dit betekent dat we het grootste deel van de doelgroep (101%) bereikt hebben met de energietoeslag².

De energietoeslag is relatief vaker toegekend aan huishoudens met een inkomen tot 120% WSM dan huishoudens met een inkomen tussen 120 en 140% WSM. Dit komt doordat alle ambtshalve toekenningen zich in de inkomensklasse tot 120% WSM bevonden, waardoor zij niet zelf een aanvraag hoefden in te dienen. Dit verhoogde het gebruik.

Inzet energietoeslag

Daarnaast is gebleken dat de diverse landelijke en lokale maatregelen die werden ingevoerd om de hoge energiekosten te compenseren, meetbaar hebben bijgedragen aan een verbetering van de financiële situatie van de huishoudens in de doelgroep. Zo daalde het percentage huishoudens dat (heel) moeilijk of niet kon rondkomen van 66% in de eerste meting naar 49% in de tweede meting. Ook daalde het percentage huishoudens dat zei (heel) vaak moeite te hebben om de rekeningen te betalen van 40% in de eerste meting naar 29% in de tweede meting. Toch komt in de tweede meting nog rond de helft van de huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum moeilijk of niet rond. In deze groep zijn huishoudens met kinderen oververtegenwoordigd.

Ook is er in het onderzoek geconstateerd dat ruim de helft van de respondenten de toeslag uitsluitend heeft gebruikt om de energierekening te betalen. Respondenten die de toeslag ook voor andere doeleinden gebruikten, zetten deze met name in voor de dagelijkse boodschappen; een eerste levensbehoefte. Ook werden o.a. huishoudelijke kosten, gezondheidskosten en betalingsregelingen en schulden genoemd als bestemming van een gedeelte van de energietoeslag.

Energietoeslag 2023

Ik verwacht dit najaar te kunnen starten met het uitkeren van de energietoeslag 2023.

¹ Onder gebruik wordt verstaan het aantal verstrekkingen van de energietoeslag.

² In eerdere communicatie is gesproken over een hoger bereik van de energietoeslag (84.500 huishoudens). Na de laatste telling is dit aantal naar beneden bijgesteld. Oorzaak van de hogere telling ligt in de koppeling tussen de verschillende systemen die de toekenningen energietoeslag registreren. Daarnaast is in het rapport voor het inschatten van de grootte van de doelgroep uitgegaan van de CBS-cijfers van 2021. In eerdere communicatie zijn de CBS-cijfers van 2020 gebruikt. Dit zijn de cijfers die het ministerie ook heeft gebruikt bij verdeling van de middelen van de energietoeslag over gemeenten. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van recentere CBS-cijfers van 2021.

Het wetsvoorstel voor de energietoeslag 2023 is op 3 juli 2023 voor behandeling aangeboden aan de Tweede Kamer. De stemming over het wetsvoorstel volgt na het zomerreces. Wanneer de wetswijziging in werking treedt, wordt het voor ons mogelijk de energietoeslag uit te keren.

Onderzoek gezinsaanpak

Toelichting

Het tweede onderzoek dat ik u aanbied, betreft het onderzoek naar de intensieve gezinsaanpak. De intensieve gezinsaanpak is de afgelopen jaren ontwikkeld om gezinnen met financiële problemen sneller te vinden en te ondersteunen. Die ondersteuning van de gezinnen gebeurt vanuit een samenwerking tussen gemeente en lokale welzijnspartijen. Deze aanpak is in vier wijken uitgerold: Bospolder-Tussendijken, Crooswijk, Tarwewijk en Carnisse. Bij de gezinsaanpak worden gezinnen in de doelgroep actief benaderd, zodat problemen in een vroegtijdig stadium gesignaleerd en aangepakt kunnen worden. Hierbij worden financiële en materiële hulp op maat gecombineerd met hulp van immateriële aard, hulp bij contacten met instanties, en hulp voor de kinderen in de vorm van materiële hulp, hulp bij participatie, lichte opvoedingsondersteuning of ondersteuning bij de inschakeling van specialistische hulp.

Uitkomsten

Deze laagdrempelige aanpak blijkt effectief, zo blijkt uit de evaluatie. In totaal bereikte de gezinsaanpak in de onderzoeksperiode 770 unieke gezinnen, waarvan 597 met een enkelvoudige hulpvraag en 173 gezinnen met een meervoudige hulpvraag die trajectbegeleiding hebben gehad. De intensieve gezinsaanpak heeft hierbij minstens 548 gezinnen financieel ondersteund. De werkzame elementen van de gezinsaanpak zijn: present zijn, stress verminderen, vertrouwen versterken, direct handelen en aansluiten bij de leefwereld van het gezin.

Wat opvalt, is dat bij alle onderzochte gezinnen die trajectbegeleiding hebben ontvangen, positieve veranderingen zichtbaar waren. Zo zorgde de gezinsaanpak voor stabilisatie van de financiële situatie van gezinnen, verbetering van materiële leefomstandigheden, vermindering van stress, verbetering van het welzijn van de kinderen, meer toekomstperspectief en grotere redzaamheid. Ook zorgde de gezinsaanpak voor een groter bereik van gezinnen in armoede.

Voortzetting gezinsaanpak

Vanaf 2024 wordt de gezinsaanpak voortgezet in de huidige wijken. Het doel is om met de gemeentelijke gezinsaanpak deze collegeperiode 1.000 gezinnen te bereiken.

Bij deze brief treft u beide onderzoeksrapporten aan. Ik vertrouw erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Faouzi Achbar MBA MSc
Wethouder Welzijn, Samenleven, Sport, Digitale Inclusie

Bijlage(n):

- Eindrapport Energietoeslag
- Eindrapport Gezinsaanpak